

Carlo Emilio Gadda Prullaria bij Porta Ludovica*

Vertaling: Klaartje De Boeck, Ina De Clercq, Annemart Pilon

Zich ontdoen van een oud en versleten voorwerp, een stoffig geval uit de bazaar van ons leven! Een psychische last die zwaarder is dan een ziekte. Ons losmaken van een nepmahoniehouten lijst bekranst met gouden pepertjes, met het portret van de eerste vrouw van de oom van de gewezen zwager van onze vader!

Afscheid nemen van de gipsen buste van Garibaldi, van de kurkentrekker met halfvergane schroef, van het draaiwielje (in geelkoper) van de oude petroleumlamp, aan gruzelementen gegaan dankzij Cesira, het dienstmeisje met de gouden handjes.

Meer dan een kwestie van sentiment lijkt het te gaan om die andere drijfveer, eigen aan de mens, sterker nog, het wezenlijke fundament van de ziel (vergeeft u me de oprechtheid): die drang om te bewaren, vast te houden, nog geen knoopje los te laten: om in elk geval niets te hoeven verliezen, om op de een of andere manier en tot op de laatste cent die eruit te halen is, gebruik te maken van wat verworven, gekocht, in huis gesleept en genoten is, misschien wel jarenlang. Het idee dat, als je afstand moet doen van een kurk, je er in elk geval de winst uit haalt die hij waard is, de grootste winst die de kurkenmarkt ervoor biedt.

Markt? Bestaat er dan een markt van doorboorde kurken, bustes van Garibaldi, tweedehands raspen, pijpen zonder mondstuk, doorgezeten fietszadels, sleutels waarvan niemand de deur meer weet, claxons zonder peertje? Wie koopt en verkoopt peertjes voor een klisteerpomp uit 1912, doorgezakte krukjes, beddenpannen die op houtskool werken, grammofoonhoorns in art nouveaustijl, maar zonder grammofoon welteverstaan? En een unieke gietijzeren presse-papier in de vorm van een hagedis? Er zijn mensen die al deze spullen kopen of verkopen: er bestaat een markt van het ondenkbare. Alles bestaat in Milaan. Milaan is de uitstalkast van al het mogelijke, van elk idee dat industrie of handel kan worden. Er is geen industrie of handel die niet in Milaan vertegenwoordigd is.

Ook de drang van de uiterste winst heeft zijn markt in Milaan; ook de laatst mogelijke ontmoeting tussen het oude portret van tante Celestina en de vacante lijst van een ex-Giulio Carcano of Filippo Carcano (want die bestonden allebei), van een

* 'Carabattole a Porta Ludovica' (1940), in: *Le meraviglie d'Italia - Gli anni*, Torino, Einaudi, 1964.

ex-Zaccaria Lernasconi, heeft ruimte en tijd om zich te verwezenlijken in de kring van het overbedrijvige Milaan.

Zo ook het laatste rendez-vous tussen het laatste verloren sleuteltje en het roestige slotje dat niemand meer open kreeg. Tussen het fietszadel dat ooit van een tijdgenoot van de grote Girardengo was en de jonge kracht van Ermenegildo, de onbesuisde leerjongen die als 'el mekànik' werkt bij Dell'Argelini & Doninverni.

Dit rendez-vous heet de markt van Sinigallia en wordt elke zaterdagmiddag gehouden 'in de buurt van Porta Ludovica'. De mythe van Porta Ludovica - (dat die er is zegt iedereen, maar waar die is weet niemand) - lijkt toch, ja... er is mij verzekerd dat die wel degelijk iets voorstelt. Over alle poorten van Milaan dwalen overigens heel wat fantasieën rond, maar die hebben iets van een mythe: als waren het niet de granieten tempeltjes of de Fernandische of Napoleontische bogen die de oude tolpoorten hebben overleefd. Dit even terzijde wat de Ludovica betreft. Maar over het bestaan van de markt van Sinigallia heerst geen twijfel: er zijn zelfs foto's van. De Adriatische naam, die ons herinnert aan paus Pius IX en hoe Carducci hem oneerbiedig beschreef, alsook aan het laatste spoor van de Galliërs op het schiereiland, alsook aan de afslachting van Vitellozzo Vitelli en Oliverotto Ufreducci door die beste Valentino, tot waar genoeg van heer Machiavelli, betekent voor het goede Milanese volk, om en nabij het kanaal bij het havenbekken, niets anders dan 'Oude aluminium potjes, eierdopjes en ongelijksoortige lepels, samen met van de pan bevrijde handvatten, geelkoperen petroleumbranders zonder pit, halfgammele kapstokken en halfwankele bidets'. En je kan er hele rijen pantoffels opgesteld zien en door aftakeling uitgezakte schoenen, als bataljons van tachtigjarige kakkerlakken, en gamellen, schroeven in alle maten, kandelaars in zinklegering, bruidssuikerdoosjes en tussen alle bric-à-brac een bronzen jachthond die 'voorstaat' op de raspen.

En ook een naaimachinetafeltje, waar je natuurlijk wel zelf een naaimachine op moet zetten, als je die er zo nodig bij wilt; en een tinnen koffiemachientje à la Karel van Anjou; een picknickmand voor landelijke uitjes aan de oevers van de Naviglio Grande; en kleermakersbustes, op passende wijze zonder hoofd; fietsen, zowel compleet als in onderdelen, nagelschaartjes, tangen voor elektriciens.

De ongelofelijke wrakstukken zijn komen aanspoelen op een strand zonder golfbrekers; zoals in de verhalen van schipbreukelingen de blikken met doorweekte scheepsbeschuit aanlanden op het eiland der Wanhoop. Dit is geen schipbreuk, maar het versleten gebruik van de mens: ook het gebruik, zeg maar de 'habitus' van onze mechanische en opgelapte soort moet zich, uitgeput, neerleggen in de armen van deze goedaardige maar ontoegeeflijke uitdraagster, die het aan het eind van zijn jaren opwacht 'in de buurt van Porta Ludovica'. Zoals Petrarca als dichter gelauwerd werd op het Capitool, zo zal de kurkentrekker, op zijn oude zaterdag, uiteindelijk mogen dingen naar erkenning door de Ludovica: zo ook de ijzeren geëmailleerde po, de fietsnaaf waaraan drie balletjes (kogels, knikkers) ontbreken.

O! De mantel der menselijke beschaving is ook gemaakt van badkuipen en aardappelschillers, van messing radertjes en koekoeksklokken die kraa-kraa zeggen, als ze dat al doen; van rozetvormige kopspijkers voor de klosjes van metselaars en speciale messen voor het snijden van ham, 'el giambôn!'. Zoals er in de romans van

Raymond Roussel, zo zegt Solmi, beeldjes van negerkoningen verschijnen, gemaakt van baleinen, die voortschrijden op wielen van tandenstokers, terwijl zingende tarotfiguren de mars van de 'toreador' inzetten onder bogen van sardineblikjes en met een feestelijk gewapper van tramkaartjes, zo leeft er in onze roman van de markt van Sinigallia ook een droom van besparing en winst, een poging tot verrijzenis in extremis; de koffiemolen in ruste en het stuur van een fiets willen zich graag opnieuw in de wervelende draaikolk van het leven storten; er bestaat een verlangen - maar ook een economische besef en een geloof in combinatie - om het versletene en het nuttige samen te brengen, het deel met het geheel en het oneindige geduld met het juiste moment: 'el moment bôn!', waarop de schroef van een gebroken viool na achttien jaar te zijn uitgesteld voor negentien cent wordt doorverkocht aan de gevoelige snaren bespelende bedelaar uit de Via Mac-Mahon, die er drie dagen eerder eentje had stukgedraaid.

Diep verscholen in de bekoring van de gebruiken en de tijd zit misschien wel een bedrieglijk mechanisme, zoals diep verscholen in elk zichzelf liefhebbend huis de bekende valstrik staat, met de springveer en het verdroogde stukje kaas, om de ongrijpbare muis te vangen die uiteindelijk in de buikige oliëfles zal verdrinken. Het leven is een strijd, en je moet strijden met valstrikken, met voddenmannen.

Om de lamlendigheid van een merkwaardige dag te verdrijven heb je een fles Barbaresco nodig: maar hoe moet dat in godsnaam? Daar is een kurkentrekker voor nodig, een kurkentrekker! Maar waar is die verdraaide kurkentrekker? Hij lag in het linkerlaatje, van het rechterkastje... maar als hij daar niet meer ligt! Nee, hij is verdwenen. Die dekselse Cesira!

Maar niet getreurd.

Op de markt van Sinigallia ligt de kurk, en ook de kurkentrekker.

Van 11 t/m 21 april 2011 vond aan de Universiteit Utrecht en de KU Leuven de Intensieve Cursus plaats van de Master Literair Vertalen (transnationale master in oprichting). Tijdens workshops werkten masterstudenten van verschillende universiteiten gezamenlijk aan de vertaling van literaire teksten. *Incontri* publiceert twee vertalingen uit het Italiaans, die in het kader van de cursus werden vervaardigd door Annemart Pilon (Universiteit Utrecht), Klaartje De Boeck en Ina De Clercq (KU Leuven). De vertalingen van het verhaal *Carabattole a Porta Ludovica* van Carlo Emilio Gadda en van twee delen uit *Pane e tempesta* van Stefano Benni (die hierna volgen) kwamen tot stand tijdens de workshops van respectievelijk Linda Pennings en Inge Lanslots. Beide vertalingen worden in een korte inleiding door de begeleiders gepresenteerd.

Annemart Pilon

annemartpilon@gmail.com

Klaartje De Boeck

klaartjedeboeck@gmail.com

Ina De Clercq

in.declercq@student.kuleuven.be